

AJUNTAMENT DE MONCADA

LES VIL-LES ROMANES DE MONCADA: EL POUATXO I LES PARETETES DELS MOROS

Dins del terme municipal de Moncada hi ha almenys dues vil·les romanes conegudes des d'antic i s'han localitzat altres dos llocs en les proximitats del Barranc de Carraixet en els que han hagut troballes de ceràmica i de grans carreus de l'època. Però fins a la data no ha sigut possible efectuar cap intervenció arqueològica. Afortunadament el P.G.O.U. de Moncada les ha protegit fins a l'actualitat.

El Pouatxo

La vil·la romana d'El Pouatxo se situa geogràficament en l'extrem septentrional del terme municipal de Moncada a escassos 10.000 m al Nord-oest de la ciutat de València. Es tracta d'un territori relativament pla, encara que és una zona de trànsit entre l'Horta de València i la muntanya que caracteritza el Camp de Túria (estribacions de la Serra Calderona), de fet la vil·la estaria assentada sobre una xicoteta elevació del terreny en el marge esquerre del barranc del Carraixet. L'existència d'un antic pou en la zona va donar nom al camí i a la pròpia vil·la.

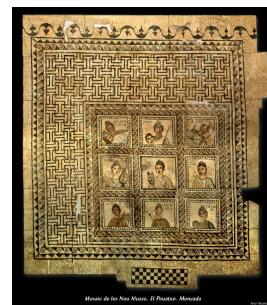
El jaciment va ser descobert en 1920 per J. J. Senent Ibáñez i publicat per primera vegada per Nicolau Primitiu Gómez en 1923 a la revista *Archivo de Arte Valenciano* IX. Amb posterioritat va haver-hi molts autors que es van ocupar de la vil·la i especialment (per no dir exclusivament) del mosaic aparegut en 1920 conegut com *Les Nou Muses*. En 1934 va ser Puig i Cadafalch en *L'arquitectura romana a Catalunya*. Anys després ho farà García de Càceres al parlar dels mosaics de la província de València. Ja en 1980 Alberto Balil va reprendre el tema fent un acurat treball sobre el mosaic moncadí. Finalment, ja l'any 2001, seran el professor de la Universitat de València José Luis Jiménez i Josep Maria Burriel, els qui, amb motiu de la seua restauració i exposició en el Museu de Belles Arts de València, ho descriuen i contextualitzen.

Les estructures constructives aparegudes en 1920 (descrites per Nicolau Primitiu Gómez Serrano) van ser nombroses: un suggestus, paviments de rajoles romboïdals

AJUNTAMENT DE MONCADA

disposats en espiga (*opus spicatum*), de més de 3 m²; també va poder veure paviments de morter, *opus signinum*, etc. Al N de les estructures mencionades va ser documentada una bassa de 8,50 m x 7,30 m. Les parets de l'estructura hidràulica, hui desapareguda, estaven fetes de formigó de morter de calç i àrids. Respecte de les antigues vies de comunicació a les quals estaria comunicada la vil·la, cal destacar la seua proximitat a l'antic Camí de Sagunt a Lliria, que passa a 2.000 m al N i que a l'altura de la vil·la es bifurca cap al sud amb El Camí del Pou o de la Calderona que transita quasi paral·lel a l'actual carretera de Barcelona. Un altre camí que discorre a escassos 100 m al S i que connecta la costa a través de Museros amb Bétera (hui via pecuària) és El Camí de la Marquesa (encara que rep diferents noms). Un altra dada interessant és la seua interconnexió visual amb altres vil·les de la zona, en especial amb l'Horta Vella de Bétera (4.000 a l'Oest).

La cronologia del Pouatxo podria situar-se entre els segles I i IV dC., sense que es puga precisar més de moment. La protecció de l'espai físic on va estar la vil·la i les possibles restes que encara es pogueren conservar està garantit pel PGOU de Moncada.

Les Paretetes dels Moros (Moncada)

La vil·la romana dels Paretetes dels Moros la trobem dins de la partida del Bordellet del terme municipal de Moncada, a uns 100 del nucli urbà i a uns 9.000 m al NO de la ciutat de València. S'instal·la sobre un promontori d'aproximadament a 40 m.s.n.m. plantat en l'actualitat de garroferes i ametlers a escassos metres de la marge dreta del barranc de Carraixet.

Les referències bibliogràfiques són escasses. Una de les primeres la trobem en l'article El mosaïc de la vila hispanoromana del Pouaig de Moncada, al que ja hem fet al·lusió, on la referència és col·lateral sense aportar dades destacables. Poc després

AJUNTAMENT DE MONCADA

en Geografia del Regne de València de Sarthou Carreres i Martínez Aloy Nicolau Primitiu Gómez Serrano ens descriu superficialment el jaciment.

En 1953, l'erudit Llorens Raga publica La Ciutat de Moncada on arreplega tot el que Nicolau Primitiu havia dit anteriorment, afegeix, no obstant, la ressenya a una xicoteta col·lecció de monedes procedents de Les Paretetes. Molt més recentment, en 1981, E. Pingarrón Seco, en la seua tesi Estructura de la població rural romana entre los ríos Magre y Palancia, novament ens fa referència a les estructures arquitectòniques visibles a flor de terra. Finalment, Josep Maria Burriel i Josep Maria Verdú publicaren l'any 2000 un extens article en què es posa en el dia l'estat actual del jaciment. De les estructures visibles destaquen les pertanyents a una xicoteta instal·lació termal.

Tant les antigues com les recents prospeccions sobre la vil·la han proporcionat una mostra de fragments ceràmics que cobrixen un arc temporal que va, quasi sense interrupció, des del s. I aC. fins al segle III dC.

Quant a les ceràmiques, en superfície trobem de filiació íbera i les típiques sigil·lates hispàniques junt amb àmfores Dressel 2-4 i tripolitanes. A més, hi ha abundant ceràmica comuna, *dolia*, *pondus*, etc.

L'únic testimoni epigràfic que coneixem, relacionat amb Les Paretetes dels Moros, va aparéixer en la partida del Bordellet en 1880, actualment està desaparegut. Es tracta d'una inscripció de caràcter funerari sobre pedra de calar blanca o gris de la zona, de forma rectangular de 30 X 73 X 30 cm. El text està escrit en caplletres quadrades (ca.4): P·CLODIUS·P·L BERULLUS AN·XCIIII

Quant a la documentació numismàtica sabem de la troballa d'una moneda, un AS de la seca de Valentia, on en l'anvers es pot llegir: L. CORANI C. NUMIQ. rodejant un cap gal·leat; en el revers es llig VALENTIA i es veu una cornucòpia sobre feix de llams.